

ONGNING PAYDO BO'LISHI VA UNING TARAQQIYOTI

Umirov Dilshod Bekmurod o'g'li

Shahrisabz Davlat Pedagogika instituti Ijtimoiy fanlar fakulteti

Jismoniy madaniyat 2 kurs 4-22 guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz ong qanday paydo bo'lishi, rivojlanishi va voqelikni idrok etish va o'zini o'zi his qilishimizga ta'sir qilishi haqidagi qiziqarli sayohatni ko'rib chiqamiz. Ongga oid tarixiy istiqbollarni, nazariy asoslarni va empirik tadqiqotlarni o'rganib, biz inson tajribasining ushbu murakkab va fundamental jihatini yoritishni maqsad qilganmiz.

Kalit so'zlar: ong, inson, fikr, muloqot, mulohaza, miya, tajriba, vaqt, dunyo.

Ko'pincha o'z borlig'i va tevarak-atrofini anglash sifatida ta'riflanadigan ong chuqur va jumboqli hodisa bo'lib, tarix davomida faylasuflar, olimlar va mutafakkirlarni qiziqtirib kelgan. Ongning paydo bo'lishi va rivojlanishi inson idroki va o'ziga xosligining muhim jihatini ifodalaydi, bizning in'ikoslarimiz, his-tuyg'ularimiz va dunyo bilan o'zaro munosabatlarimizni shakllantiradi. Ongning kelib chiqishi va uning vaqt o'tishi bilan qanday rivojlanishi turli sohalarda, jumladan, nevrologiya, psixologiya va falsafada davom etayotgan munozaralar va tadqiqotlar mavzusidir. Ongning paydo bo'lishining mexanizmlarini tushunish inson ongi va xatti-harakatining murakkabliklarini ochish uchun juda muhimdir. Ongning paydo bo'lishi va rivojlanishi qizg'in o'rganish va munozaralarga sabab bo'ldi, turli nazariyalar va istiqbollar inson tajribasining bu sirli tomonini tushuntirishga harakat qilmoqda. Ongning kelib chiqishi sir bilan qoplangan, ong tirik mavjudotlarda birinchi marta qanday va nima uchun paydo bo'lgan degan savolga aniq javob yo'q. Ba'zi nazariyalar ong erta organizmlar miyasidagi murakkab neyron tarmoqlarning qo'shimcha mahsuloti sifatida rivojlanganligini, boshqalari esa ong barcha tirik mavjudotlarda mavjud bo'lgan koinotning asosiy jihati ekanligini ta'kidlaydi. Ongni rivojlantirishning asosiy bosqichlaridan biri bu o'z-o'zini aks ettirish va introspektsiya qilish qobiliyatidir. O'z fikrlari va tajribalari haqida o'ylash qobiliyati ongning hal qiluvchi jihati hisoblanadi va vaqt o'tishi bilan asta-sekin rivojlangan deb hisoblanadi. Introspektsiya qobiliyati odamlarga o'z-o'zini anglash va o'z onginu chuqurroq tushunish tuyg'usini rivojlantirishga imkon beradi. Ongning yana bir muhim jihati - bu his-tuyg'ular va his-tuyg'ularni boshdan kechirish qobiliyati. Tuyg'ular ongli tajribamizni shakllantirishda, fikrlarimiz, xatti-harakatlarimiz va atrofimizdagi dunyoni idrok etishimizga ta'sir qilishda muhim rol o'ynaydi. Hissiy ongning rivojlanishi ong evolyutsiyasi bilan chambarchas bog'liq bo'lib, dastlabki odamlarning omon qolishi va moslashishida hal qiluvchi rol o'ynagan deb ishoniladi. Ongni

o'rganish ko'p tarmoqli ish bo'lib, nevrologiya, psixologiya, falsafa va sun'iy intellekt kabi sohalarning tadqiqotchilari ushbu murakkab hodisani tushunishimizga hissa qo'shdilar. Miya tasvirlash texnologiyasidagi yutuqlar olimlarga ongning neyron korrelyatsiyasini o'rganish va ongli xabardorlik asosidagi mexanizmlarni o'rganish imkonini berdi. Ongni o'rganishda sezilarli yutuqlarga qaramay, ko'plab savollar javobsiz qolmoqda. Ongning tabiati, ong va miya o'rtasidagi munosabatlar va sun'iy ongning mumkinligi - bularning barchasi davom etayotgan munozara va spekulyatsiya mavzulari. Miya va idrok haqidagi tushunchamiz rivojlanishda davom etar ekan, biz bir kun kelib ong sirlarini ochishimiz va o'z ongimiz tabiati haqida chuqurroq tushunchaga ega bo'lishimiz mumkin. Ongni o'rganish murakkab va fanlararo soha bo'lib, u nevrologiya, psixologiya, falsafa va sun'iy intellekt tushunchalariga tayanadi. Texnologiyaning rivojlanishi tadqiqotchilarga ongning neyron aloqalarini o'rganish va ongli xabardorlik asosidagi mexanizmlarni o'rganish imkonini berdi. Davom etayotgan bahs-munozaralar va javobsiz savollarga qaramay, ongni o'rganish aql va o'zlikni tushunishga intilayotganlar uchun jozibali va ilhom manbai bo'lib qolmoqda. Ong sirlarini ochishda davom etar ekanmiz, biz inson bilishining tabiati, miya va ong o'rtasidagi munosabat, sun'iy ong imkoniyatlari haqida chuqurroq ma'lumotlarga ega bo'lishimiz mumkin.

Xulosa: Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ongning paydo bo'lishi va rivojlanishi asrlar davomida alloma va mutafakkirlarning qiziqishini uyg'otib kelgan insoniyat tajribasining asosiy jihatlari hisoblanadi. Ongning kelib chiqishi sirligicha qolmoqda, turli nazariyalar uning evolyutsiyasi va inson ongidagi ahamiyatini tushuntirishga harakat qilmoqda. O'z-o'zini aks ettirish, his-tuyg'ularni boshdan kechirish va o'z mavjudligidan xabardor bo'lish qobiliyati ongni rivojlantirishning asosiy bosqichlari hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1 Абдуллаева Ш.А., Хуррамов Э.Э. Булажак жисмоний тарбия уқитувчиларини инновацион фаолиятга тайёрлаш // Замонавий таълим / Современное образование. 2016. № 5. - Б.15-16.
2. Абдуллаев А., Хонкелдиев Ш. Жисмоний тарбия назарияси ва услубияти. Уқув кулланма. Т., УзДЖТИ, 2005. 12-б.
3. Карнеги Д. Икромлик - маълумият эмас. Санъат журнали. Т.: 2009. 28-б.
4. Мамашокиров С. Вадимами ёки хақиқат. "IQTISOD-MOLIYA", 2012, -192 -6
5. Муслимов. Н.А., Усмонбоева М.Х., Сайфуров Д.М., Тураев А.Б. Педагогик компетентлик ва креативлик асослари / - Тошкент, 2015.